

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2023. gada 21. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Eiropas Savienības pilsonība – LESD 21. un 45. pants – Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā – Darba ņēmējs, kas ir ieguvis uzņēmējas dalībvalsts pilsonību, vienlaikus saglabājot savu izcelsmes pilsonību – Direktīva 2004/38/EK – 3. pants – Saņēmēji – 2. panta 2. punkta d) apakšpunkts – Ģimenes loceklis – Darba ņēmēja, kas ir Savienības pilsonis, apgādībā esoši tiešie augšupējie radnieki – 7. panta 1. punkta a) un d) apakšpunkts – Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus – Apgādājamā statusa saglabāšana uzņēmējā dalībvalstī – 14. panta 2. punkts – Uzturēšanās tiesību saglabāšana – Regula (ES) Nr. 492/2011 – 7. panta 2. punkts – Vienlīdzīga attieksme – Sociālās priekšrocības – Sociālās palīdzības pabalsti – Pārmērīgs slogs uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai

Lietā C-488/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija) iesniegusi ar 2021. gada 27. jūlija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 10. augustā, tiesvedībā

GV

pret

Chief Appeals Officer,

Social Welfare Appeals Office,

The Minister for Employment Affairs and Social Protection,

Īriju,

The Attorney General,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], palātu priekšsēdētāji A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Prehala [*A. Prechal*], J. Regans [*E. Regan*], F. Biltšens [*F. Biltgen*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*], tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*], P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*], L. S. Rosi [*L. S. Rossi*], A. Kumins [*A. Kumin*] (referents),

* Tiesvedības valoda – angļu.

N. Vāls [*N. Wahl*], I. Ziemele, D. Gracijs [*D. Gratsias*] un M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*],

ģenerālvokāte: T. Čapeta [*T. Čapeta*],

sekretāre: S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 18. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- GV vārdā – *D. Shortall, SC, P. Brazil, BL*, un *S. Kirwan, solicitor*,
- *Chief Appeals Officer, Social Welfare Appeals Office, Minister for Employment Affairs and Social Protection*, Īrijas un *Attorney General* vārdā – *M. Browne, Chief State Solicitor, A. Delaney* un *A. Joyce*, pārstāvji, kam palīdz *N. J. Travers, SC*, un *A. Carroll, BL*,
- Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vlácil*, pārstāvji,
- Dānijas valdības vārdā – *M. Jespersen, C. Maertens, V. Pasternak Jørgensen, M. Søndahl Wolff* un *Y. T. Thyregod Kollberg*, pārstāvji,
- Vācijas valdības vārdā – *J. Möller, R. Kanitz* un *N. Scheffel*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti* un *J. Tomkin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2023. gada 16. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 7. panta 1. punkta d) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp GV un *Chief Appeals Officer* (Sūdzību biroja direktors, Īrija), *Social Welfare Appeals Officer* (Sociālās labklājības lietu sūdzību birojs, Īrija), *Minister for Employment Affairs and Social Protection* (nodarbinātības un sociālās aizsardzības ministrs, Īrija), Īriju un *Attorney General* (ģenerālprokurors, Īrija) par invaliditātes pabalsta piešķiršanu GV (turpmāk tekstā – “invaliditātes pabalsts”).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula (EK) Nr. 883/2004

- 3 Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2004, L 166, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Regula Nr. 883/2004”) III sadaļā ir ietverta 9. nodaļa “Īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti”. Šīs regulas nodaļas 70. pantā “Vispārīgi noteikumi” ir paredzēts:

“1. Šo pantu piemēro īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem, ko nodrošina saskaņā ar tiesību aktiem, kuriem aptvertā personu loka, mērķu un/vai tiesību nosacījumu dēļ ir gan 3. panta 1. punktā minēto sociālā nodrošinājuma tiesību aktu, gan sociālās palīdzības īpašības.

2. Šajā nodaļā “īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” ir tie, kas:

[..]

c) ir minēti X pielikumā.

[..]”

- 4 Minētās regulas X pielikumā, kurā ir uzskaitīti “īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” šīs pašas regulas 70. panta 2. punkta c) apakšpunkta izpratnē, ir paredzēts, ka attiecībā uz Īriju starp šiem pabalstiem ir “invaliditātes pabalsts (2005. gada Konsolidētā sociālās labklājības likuma 3. daļas 10. nodaļa)”.

Regula (ES) Nr. 492/2011

- 5 Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā (OV 2011, L 141, 1. lpp.) 7. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

“1. Darba ņēmējam, kas ir dalībvalsts valstspiederīgais, citā dalībvalstī valstspiederības dēļ nedrīkst piemērot citādus darba un nodarbinātības nosacījumus kā minētās valsts darba ņēmējiem, īpaši attiecībā uz atalgojumu, atlaišanu un bezdarba gadījumā – atjaunošanu darbā vai atkārtotu pieņemšanu darbā.

2. Šādam darba ņēmējam ir tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā attiecīgās valsts darba ņēmējiem.”

Direktīva 2004/38

6 Saskaņā ar Direktīvas 2004/38 3. un 5. apsvērumu:

“(3) [Eiropas] Savienības pilsonībai vajadzētu būt dalībvalstu piederīgo pamatstatusam, viņiem īstenojot savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības. Tādēļ, lai vienkāršotu un nostiprinātu visu Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, ir jākodificē un jāpārskata Kopienas tiesību akti, kas atsevišķi attiecas uz darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām, kā arī studentiem un citām ekonomiski neaktīvām personām.

[..]

(5) Savienības pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā būtu jāpiešķir arī viņu ģimenes locekļiem neatkarīgi no to valstiskās piederības, ja šīs tiesības īsteno, ievērojot objektīvus brīvības un cieņas nosacījumus [..].”

7 Šīs direktīvas 2. panta “Definīcijas” 2. punkta d) apakšpunktā ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

2) “ģimenes loceklis” ir:

[..]

d) [..] apgādībā esošie tiešie augšupējie radnieki”.

8 Minētās direktīvas 3. panta “Saņēmēji” 1. punktā ir paredzēts:

“Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.”

9 Direktīvas 2004/38 III nodaļā “Uzturēšanās tiesības” ir ietverts tostarp 7. un 14. pants.

10 Minētās direktīvas 7. pantā “Tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus” 1. punktā ir noteikts:

“Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī; vai arī

c) – viņi ir reģistrēti privātā vai sabiedriskā iestādē, ko akreditē vai finansē uzņēmēja dalībvalsts, pamatojoties uz saviem tiesību aktiem vai administratīvo praksi, lai apmeklētu mācības, tostarp arod mācības, un

– viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī un viņi, iesniedzot deklarāciju vai pēc savas izvēles izmantojot līdzvērtīgus paņēmienus, pierāda attiecīgajai valsts iestādei, ka viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes

locekļiem un ka viņi nekļūs par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā; vai arī

d) viņi ir ģimenes locekļi, kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni, kurš atbilst a), b) vai c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem.”

11 Minētās direktīvas 14. panta “Uzturēšanās tiesību saglabāšana” 2. punktā ir paredzēts:

“Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem 7., 12. un 13. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tiktām, kamēr viņi atbilst minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem.

Īpašos gadījumos, kad ir pamatotas šaubas par to, vai Savienības pilsonis vai viņa/viņas ģimenes locekļi atbilst 7., 12. un 13. pantā paredzētajiem nosacījumiem, dalībvalstis var pārbaudīt, vai šie nosacījumi ir ievēroti. Šo pārbaudi neveic sistemātiski.”

12 Minētās direktīvas 16. panta, kas ir ietverts tās IV nodaļā “Pastāvīgas uzturēšanās tiesības”, 1. punktā ir noteikts:

“Savienības pilsoņiem, kas likumīgi un nepārtraukti ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī piecus gadus, ir tiesības pastāvīgi uzturēties šajā valstī. Uz šīm tiesībām nedrīkst attiecināt III nodaļā paredzētos nosacījumus.”

Īrijas tiesības

2015. gada noteikumi

13 Tiesiskais regulējums, ar ko Īrijas tiesībās tiek transponēta Direktīva 2004/38, ir ietverts *European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015* (2015. gada noteikumi par Eiropas Kopienām (personu brīva pārvietošanās)), ar kuriem no 2016. gada 1. februāra tika aizstāti 2006. gada 18. decembra *European Communities (Free Movement of Persons) (n°2) Regulations 2006* (2006. gada noteikumi (Nr. 2) par Eiropas Kopienām (personu brīva pārvietošanās)) (turpmāk tekstā – “2015. gada noteikumi”).

14 2015. gada noteikumu 3. panta 5. punkta b) apakšpunktā “ģimenes loceklis” ir definēts šādi:

“i) Savienības pilsoņa laulātais vai partneris reģistrētās partnerattiecībās,

ii) Savienības pilsoņa vai Savienības pilsoņa laulātā vai partnera reģistrētās partnerattiecībās tiešs pēcnācējs, kurš ir:

I) jaunāks par 21 gadu vai

II) Savienības pilsoņa vai viņa laulātā vai partnera reģistrētās partnerattiecībās apgādībā, vai

iii) Savienības pilsoņa vai viņa laulātā vai partnera reģistrētās partnerattiecībās apgādībā esošs tiešais augšupējais radnieks.”

- 15 Tiesības uzturēties Īrijā ir noteiktas šo noteikumu 6. pantā, kura 3. punkta a) apakšpunktā ir noteikts:

“Savienības pilsonis var uzturēties valstī ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

- i) viņš ir darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona [Īrijā],
 - ii) viņa līdzekļi ir pietiekami viņam pašam un viņa ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par pārmērīgu slogu valsts sociālās palīdzības sistēmai, un viņam pašam un viņa ģimenes locekļiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums, vai
 - iii) viņš ir reģistrēts valsts akreditētā vai finansētā izglītības iestādē, ar galveno mērķi tur apmeklēt mācības, un viņam pašam un viņa ģimenes locekļiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums, un viņš, iesniedzot deklarāciju vai citādā ceļā, pierāda ministrijai, ka viņam ir pietiekami līdzekļi viņam pašam un viņa ģimenes locekļiem un ka viņi nekļūs par pārmērīgu slogu valsts sociālās palīdzības sistēmai, vai
 - iv) ievērojot 4. punktu, viņš ir tāda Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš atbilst vienam vai vairākiem i), ii) vai iii) punktā minētajiem nosacījumiem.”
- 16 Šo noteikumu 11. panta 1. punktā ir paredzēti nosacījumi uzturēšanās tiesību Īrijā saglabāšanai. Šajā tiesību normā ir paredzēts:

“Persona, kas uzturas valstī saskaņā ar 6., 9. vai 10. pantu, ir tiesīga turpināt uzturēties valstī tik ilgi, kamēr tā atbilst konkrētā noteikuma attiecīgajam nosacījumam un nekļūst par pārmērīgu slogu valsts sociālās palīdzības sistēmai.”

2005. gada likums

- 17 *Social Welfare Consolidation Act 2005* (2005. gada Konsolidētais sociālās labklājības likums, turpmāk tekstā – “2005. gada likums”) 210. panta 1. un 9. punktā ir noteikts:

“1. Neskarot šī likuma noteikumus, pabalsts (“invaliditātes pabalsts”) tiek maksāts personai:

- a) kura ir sasniegusi 16 gadu vecumu, bet nav sasniegusi pensionēšanās vecumu,
- b) kurai noteiktas invaliditātes dēļ ir būtiski ierobežojumi veikt tāda veida darbu (uz kuru šajā likumā ir atsauce kā uz “piemērotu darbu”), kas, ja personai nebūtu invaliditātes, būtu piemērots šīs personas vecumam, pieredzei un kvalifikācijai, neatkarīgi no tā, vai persona izmanto vai neizmanto personu ar invaliditāti apmācības pakalpojumu saskaņā ar *Health Act, 1970* [1970. gada Veselības likuma] 68. pantu,
- c) kuras iknedēļas ienākumi, ievērojot 2. punkta noteikumus, nepārsniedz invaliditātes pabalsta summu (ieskaitot jebkuru šā pabalsta palielinājumu), kas personai būtu maksājama saskaņā ar 10. nodaļu, ja šai personai nebūtu ienākumu.

[..]

9. Personai nav tiesību saņemt invaliditātes pabalstu saskaņā ar šo pantu, ja tā pastāvīgi neuzturas valsts teritorijā.”

18 Saskaņā ar 2005. gada likuma 246. panta 1. un 5. punktu:

“1. Visās 3. punktā minētajās normās noteiktā prasība, ka personai pastāvīgi jāuzturas valsts teritorijā, nozīmē, ka:

a) personai ir pastāvīgi jāuzturas valsts teritorijā pieteikuma iesniegšanas dienā, un tai ir pastāvīgi jāuzturas valsts teritorijā pēc pieteikuma iesniegšanas, lai saglabātu jebkādas tiesības saņemt pieprasīto pabalstu;

b) persona ir darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, kas uzturas valsts teritorijā saskaņā ar Direktīvas 2004/38 [..] 7. pantu [..];

c) persona ir b) apakšpunktā minētās personas ģimenes loceklis [..]

[..]

5. Neatkarīgi no 1.–4. punkta un ievērojot 9. punktu, persona, kurai nav uzturēšanās tiesību valsts teritorijā, šī likuma izpratnē netiek uzskatīta par tādu, kura pastāvīgi uzturas valsts teritorijā.

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

19 Rumānijas pilsonē GV ir māte Rumānijas pilsonēi AC, kura uzturas un strādā Īrijā. AC turklāt naturalizācijas kārtībā ir ieguvusi Īrijas pilsonību.

20 Laikposmā no 2009. līdz 2016. gadam GV vairākas reizes uzturējās Īrijā un katru reizi atgriezās Rumānijā vai Spānijā. Turklāt viņa bija finansiāli atkarīga no savas meitas, kura viņai periodiski sūtīja naudu.

21 Kopš 2017. gada GV uzturas Īrijā kopā ar savu meitu. 2017. gada 28. septembrī GV ar artrītu saistītās veselības stāvokļa pasliktināšanās dēļ lūdza piešķirt viņai invaliditātes pabalstu, pamatojoties uz 2005. gada likumu.

22 Iesniedzējtiesa precizē, ka šis pabalsts, kura mērķis ir aizsargāt tā saņēmējus pret nabadzību, ir sociālās palīdzības pabalsts, kura saņemšanai ieinteresētajai personai nav jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas. Turklāt no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka, lai persona varētu saņemt minēto pabalstu, tai ir jāatbilst noteiktām prasībām, proti, attiecībā uz viņas vecumu, invaliditāti un līdzekļiem. Turklāt Īrijas tiesības izslēdz šāda pabalsta izmaksu personai, kura pastāvīgi neuzturas Īrijā, kā, piemēram, personai, kurai nav uzturēšanās tiesību šajā dalībvalstī. Visbeidzot šī tiesa atgādina, ka invaliditātes pabalsts ir “īpašs no iemaksām neatkarīgs naudas pabalsts” Regulas Nr. 883/2004 izpratnē.

23 Ar 2018. gada 27. februāra lēmumu GV iesniegtais invaliditātes pabalsta pieteikums tika noraidīts. Sūdzība, ko GV iesniedza par šo lēmumu, ar 2019. gada 12. februāra lēmumu arī tika noraidīta. Gan šī pieteikuma, gan sūdzības noraidīšanas iemesls bija tāds, ka GV nebija uzturēšanās tiesību Īrijā.

- 24 Pēc tam, kad nevalstiska organizācija iesniedza pieteikumu GV vārdā, 2019. gada 12. februāra noraidošais lēmums tika pārskatīts. Ar 2019. gada 2. jūlija lēmumu *Appeals Officer* (sūdzības izskatošā amatpersona, Īrija) secināja, ka GV kā Īrijā strādājoša Savienības pilsoņa apgādībā esošai tiešajai augšupējai radniecei ir uzturēšanās tiesības, bet nav tiesību uz sociālās palīdzības pabalstu.
- 25 Sūdzību biroja direktoram tika iesniegts pārskatīšanas pieteikums. Šis pēdējais minētais ar 2019. gada 23. jūlija lēmumu apstiprināja, ka GV nav tiesību uz invaliditātes pabalstu, jo saskaņā ar 2015. gada noteikumu 11. panta 1. punktu, ja šis pabalsts viņai tiktu piešķirts, viņa kļūtu par pārmērīgu slogu valsts sociālās palīdzības sistēmai un ka līdz ar to viņai vairs nebūtu uzturēšanās tiesību.
- 26 GV cēla prasību par šo lēmumu *High Court* (Augstā tiesa, Īrija). Ar 2020. gada 29. maija spriedumu minētā tiesa atcēla 2019. gada 23. jūlija lēmumu. Šajā spriedumā minētā tiesa nosprieda, ka 2015. gada noteikumu 11. panta 1. punkts – ciktāl ar to Īrijas pilsoņa ģimenes locekļa, tāda kā GV, uzturēšanās tiesības tiek pakļautas nosacījumam, ka šis ģimenes loceklis nedrīkst kļūt par pārmērīgu slogu valsts sociālās palīdzības sistēmai – nav saderīgs ar Direktīvu 2004/38. Saskaņā ar šīs pašas tiesas nostāju, ja brīdī, kad ģimenes loceklis pievienojas attiecīgajam Savienības pilsonim, tiek konstatēts, ka ģimenes loceklis ir atkarīgs no šā Savienības pilsoņa, netiek prasīts, ka šim ģimenes loceklim jāpaliek šī Savienības pilsoņa apgādībā, lai varētu turpināt izmantot tiesības uzturēties uzņēmējā dalībvalstī.
- 27 Sūdzību biroja direktors un nodarbinātības un sociālās aizsardzības ministrs šo spriedumu pārsūdzēja *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa, Īrija), kas ir iesniedzējtiesa.
- 28 No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka, nodarbinātības un sociālās aizsardzības ministra ieskatā, jēdziens “ģimenes loceklis” Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta izpratnē ietver prasību, ka ģimenes loceklim ir jāpaliek attiecīgā Savienības pilsoņa apgādībā tik ilgi, kamēr vien tiek izdarīta atsaucē uz atvasinātajām uzturēšanās tiesībām. Tādējādi, ja atkarības saikne starp šo ģimenes locekli un šo Savienības pilsoni izbeidzas, tostarp tāda sociālās palīdzības pabalsta kā invaliditātes pabalsts piešķiršanas dēļ, minētais ģimenes loceklis, kurš tad kļūs finansiāli atkarīgs no uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas, vairs nevar izmantot šādas uzturēšanās tiesības. Šādu interpretāciju, pirmkārt, apstiprinot gan šīs tiesību normas, gan šīs direktīvas 14. panta 2. punkta formulējums, un, otrkārt, tā neesot pretrunā Tiesas judikatūrai.
- 29 Iesniedzējtiesa norāda, ka GV savukārt būtībā apgalvo, ka 2015. gada noteikumu 11. panta 1. punkts, ar kuru algota darba ņēmēja – Savienības pilsoņa ģimenes loceklim, kuram ir ar viņa atkarību no šī darba ņēmēja pamatotas atvasinātas uzturēšanās tiesības, piekļuve sociālās palīdzības pabalsta saņemšanai ir pakļauta nosacījumam par “nesamērīgu slogu valsts sociālās palīdzības sistēmai” – lai gan šāds nosacījums nav ietverts Direktīvas 2004/38 7. pantā –, ir prettiesiska norma. GV uzskata, ka Tiesas judikatūra par “atkarības” jēdzienu apstiprina viņas nostāju. Turklāt nodarbinātības un sociālās aizsardzības ministra izvirzītie argumenti apdraudot viņas tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, kas garantētas šīs direktīvas 24. panta 1. punktā.
- 30 Šajā kontekstā *Court of Appeal* (Apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai saskaņā ar Direktīvas [2004/38] 7. panta [1. punkta d) apakšpunktu] darba ņēmēja, kas ir Savienības pilsonis, tiešā augšupējā radnieka atvasinātās uzturēšanās tiesības ir atkarīgas no tā, vai šis radnieks joprojām ir darba ņēmēja apgādībā?”

- 2) Vai Direktīva [2004/38] liedz uzņēmējai dalībvalstij ierobežot piekļuvi sociālajam pabalstam darba ņēmēja, kas ir Savienības pilsonis, ģimenes loceklis, kuram ir atvasinātas uzturēšanās tiesības kā darba ņēmēja apgādībā esošai personai, ja piekļuve šādam pabalstam nozīmētu, ka šis ģimenes loceklis vairs nav darba ņēmēja apgādībā?
- 3) Vai Direktīva [2004/38] liedz uzņēmējai dalībvalstij ierobežot piekļuvi sociālajam pabalstam darba ņēmēja, kas ir Savienības pilsonis, ģimenes loceklis, kuram ir atvasinātas uzturēšanās tiesības kā darba ņēmēja apgādībā esošai personai, pamatojoties uz to, ka pabalsta izmaksas rezultātā attiecīgais ģimenes loceklis kļūs par pārmērīgu slogu valsts sociālās palīdzības sistēmai?”

Par lūgumu atkārtoti sākt tiesvedības mutvārdu daļu

- 31 Ar dokumentu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2023. gada 19. martā, atbildētājas pamatlietā pēc ģenerāladvokātes secinājumu sniegšanas lūdza izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, piemērojot Tiesas Reglamenta 83. pantu.
- 32 Sava lūguma pamatojumam šis atbildētājas būtībā norāda, ka ģenerāladvokāte savos secinājumos, ierosinot izmantot plašu jēdziena “atkarība” izpratni atbilstoši Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunktam un 7. panta 1. punkta d) apakšpunktam, proti, uzskatīt, ka šajā jēdzienā ir atsauce uz “emocionāla atbalsta” nepieciešamību un līdz ar to uz vajadzībām, kas var nebūt materiālas un it īpaši finansiālas, esot pārsniegusi pamatlietas priekšmeta robežas un līdz ar to esot ierosinājusi lemt *ultra petita*.
- 33 Turklāt jautājums par to, vai minētais jēdziens varētu pilnībā vai daļēji aptvert emocionālu atkarību, neesot ticis apspriests ne tiesvedības rakstveida daļā, ne tiesas sēdē. Tādējādi lieta tiktu izskatīta, pamatojoties uz argumentu, kuru lietas dalībnieki vai Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā minētās ieinteresētās personas neesot apsprieduši.
- 34 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši LESD 252. panta otrajai daļai ģenerāladvokāts, ievērojot pilnīgu objektivitāti un neatkarību, atklātā tiesas sēdē sniedz pamatotus secinājumus lietās, kurās saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtiem ir vajadzīga ģenerāladvokāta piedalīšanās. Tiesai nav saistoši nedz šie secinājumi, nedz pamatojums, uz ko ģenerāladvokāts balsta savus secinājumus (spriedums, 2022. gada 12. maijs, *Schneider Electric u.c.*, C-556/20, EU:C:2022:378, 30. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 35 Turklāt Tiesa ir precizējusi – tas, ka kāda no Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā norādītajām ieinteresētajām personām nepiekrīt ģenerāladvokāta secinājumiem, lai kādi arī būtu viņa šajos secinājumos aplūkoti jautājumi, pats par sevi nevar būt pamats mutvārdu procesa atkārtotai sākšanai (spriedums, 2022. gada 12. maijs, *Schneider Electric u.c.*, C-556/20, EU:C:2022:378, 32. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 36 Ir taisnība, ka Tiesa saskaņā ar tās Reglamenta 83. pantu jebkurā brīdī, uzklaušījusi ģenerāladvokātu, var izdot rīkojumu par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu, it īpaši tad, ja tā uzskata, ka tā nav pietiekami informēta, vai ja kāds lietas dalībnieks pēc šīs daļas pabeigšanas ir iesniedzis ziņas par jaunu faktu, kam var būt izšķiroša ietekme uz Tiesas nolēmumu, vai arī ja lieta ir jāizskata, pamatojoties uz argumentu, kuru Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā norādītie lietas dalībnieki vai ieinteresētās personas nav apsprieduši.

- 37 Tomēr šajā gadījumā Tiesas rīcībā ir visa vajadzīgā informācija, lai pieņemtu nolēmumu, un lieta nav jāizskata, pamatojoties uz argumentu, kas nebūtu apspriests tiesvedības rakstveida un mutvārdu daļā. Šajā ziņā ir jānorāda, ka jautājums par jēdziena “atkarība” tvērumu Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta un 7. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē un it īpaši par to, vai šī atkarība var būt emocionāla rakstura, tika apspriests tiesas sēdē.
- 38 Turklāt lūgumā par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu nav norādīts neviens jauns fakts, kurš varētu izšķiroši ietekmēt Tiesas pieņemamo nolēmumu šajā lietā.
- 39 Šajos apstākļos Tiesa, uzklusijusi ģenerālvokāti, secina, ka nav jāizdod rikožums par tiesvedības mutvārdu daļas atkārtotu sākšanu.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 40 Iesākumā jānorāda – pat ja iesniedzējtiesa savu jautājumu formāli ir uzdevusi tikai par Direktīvas 2004/38 interpretāciju, šāds apstāklis neliedz Tiesai tai sniegt visus Savienības tiesību interpretācijas elementus, kuri tai var būt noderīgi, izspriežot iztiesājamo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa sava jautājuma formulējumā uz tiem ir vai nav atsaukusies (spriedums, 2017. gada 14. novembris, *Lounes*, C-165/16, EU:C:2017:862, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 41 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka AC, kas ir Rumānijas pilsoņe un GV meita, pēc tam, kad viņa bija izmantojusi savu pārvietošanās brīvību, uzturoties un strādājot Īrijā, 2016. gadā naturalizācijas kārtībā ieguva Īrijas pilsonību.
- 42 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka iespējamās tiesības, kas ar Direktīvu 2004/38 ir piešķirtas Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem, kuriem pašiem ir kādas dalībvalsts pilsonība un kuri pavada šo Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar viņu – atšķirībā no autonomajām tiesībām, kas šiem ģimenes locekļiem var izrietēt no šīs direktīvas viņu paša Savienības pilsoņu statusa dēļ –, ir atvasinātas no tiesībām, kuras minētajam Savienības pilsonim ir tādēļ, ka viņš izmanto savu pārvietošanās brīvību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 14. novembris, *Lounes*, C-165/16, EU:C:2017:862, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 43 Tomēr Direktīva 2004/38 reglamentē vienīgi Savienības pilsoņa ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus dalībvalstī, kas nav tā, kuras pilsonis viņš ir. Proti, tā kā saskaņā ar starptautisko tiesību principu dalībvalsts nevar atteikt saviem pilsoņiem tiesības iebraukt tās teritorijā un tajā palikt un tiem tāpat ir beznosacījuma uzturēšanās tiesības, šīs direktīvas mērķis nav reglamentēt Savienības pilsoņa uzturēšanās nosacījumus dalībvalstī, kuras pilsonis viņš ir. Līdz ar to, ņemot vērā šī sprieduma iepriekšējā punktā atgādināto judikatūru, tās mērķis nav arī piešķirt šīs dalībvalsts teritorijā atvasinātās uzturēšanās tiesības šī Savienības pilsoņa ģimenes locekļiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 14. novembris, *Lounes*, C-165/16, EU:C:2017:862, 33. un 37. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 44 No iepriekš minētā izriet, ka šajā lietā kopš brīža, kad AC naturalizācijas kārtībā ieguva Īrijas pilsonību, Direktīvas 2004/38 mērķis principā vairs nav reglamentēt ne viņas uzturēšanās tiesības Īrijā, ne arī atvasinātās uzturēšanās tiesības, kuras attiecīgā gadījumā ir viņas ģimenes locekļiem šīs direktīvas 2. panta 2. punkta izpratnē, kā, piemēram, GV.

- 45 Tomēr Tiesa ir nospriedusi, ka tāda dalībvalsts pilsoņa situācija, kurš ir izmantojis savu pārvietošanās brīvību, pārceļoties uz citas dalībvalsts teritoriju un likumīgi tajā uzturoties, nevar tikt pielīdzināta pilnībā iekšējai situācijai tikai tādēļ, ka šis pilsonis šīs uzturēšanās laikā papildus savai sākotnējai pilsonībai ir ieguvis uzņēmējas dalībvalsts pilsonību. No tā Tiesa secināja, ka Savienības pilsoņiem ar LESD 21. panta 1. punktu piešķirto tiesību lietderīgā iedarbība prasa, lai Savienības pilsonis, kurš atrodas šādā situācijā, uzņēmējā dalībvalstī varētu turpināt izmantot šajā tiesību normā paredzētās tiesības pēc tam, kad viņš attiecīgajā gadījumā papildus savai izcelsmes pilsonībai ir ieguvis šīs dalībvalsts pilsonību, un it īpaši var dzīvot normālu ģimenes dzīvi minētajā dalībvalstī, tur baudīdams savu ģimenes locekļu klātbūtni (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 14. novembris, *Lounes*, C-165/16, EU:C:2017:862, 49, 52. un 53. punkts).
- 46 Šis LESD 21. panta 1. punkts, kurā vispārīgi ir noteiktas ikviena Savienības pilsoņa tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ir konkretizēts tostarp LESD 45. pantā par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 11. novembris, MH un ILA (Tiesības uz pensiju maksātspējas gadījumā), C-168/20, EU:C:2021:907, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 47 No tā izriet, ka Savienības darba ņēmējiem ar LESD 45. panta 1. punktu piešķirto tiesību lietderīgā iedarbība prasa, lai tāda darba ņēmēja, kas ir Savienības pilsonis, kurš pēc tam, kad ir izmantojis savu pārvietošanās brīvību, lai uzturētos un strādātu uzņēmējā dalībvalstī, ir ieguvis šīs dalībvalsts pilsonību, ģimenes loceklis var iegūt atvasinātās uzturēšanās tiesības.
- 48 Runājot par atvasināto uzturēšanās tiesību, kādas ir ģimenes locekļiem, piešķiršanas nosacījumiem, tie nedrīkst būt stingrāki par tiem, kas ir paredzēti Direktīvā 2004/38, lai piešķirtu šādas pat uzturēšanās tiesības Savienības pilsoņa, kurš ir izmantojis savas brīvas pārvietošanas tiesības, apmetoties uz dzīvi dalībvalstī, kuras pilsonis viņš nav, ģimenes loceklim. Proti, kaut arī šī direktīva neattiecas uz tādu situāciju kā šī sprieduma 45. punktā minētā, tā šai situācijai ir jāpiemēro pēc analogijas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 14. novembris, *Lounes*, C-165/16, EU:C:2017:862, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Turklāt jāatgādina – LESD 45. panta 2. punktā ir noteikts, ka darba ņēmēju pārvietošanās brīvība nozīmē to, ka tiek novērsta jebkāda dalībvalstu darba ņēmēju diskriminācija pilsonības dēļ attiecībā uz nodarbinātību, darba samaksu un citiem darba un nodarbinātības nosacījumiem. Šī norma īpašajā sociālo priekšrocību piešķiršanas jomā ir konkretizēta Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā, kurā ir precizēts, ka darba ņēmējam, kas ir kādas dalībvalsts pilsonis, citās dalībvalstīs ir tādas pašas sociālās un nodokļu priekšrocības kā attiecīgās valsts darba ņēmējiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, *Jobcenter Krefeld*, C-181/19, EU:C:2020:794, 44. un 78. punkts).
- 50 No šā sprieduma 45. un 48. punktā minētās judikatūras *mutatis mutandis* izriet, ka apstākļi, ka dalībvalsts pilsonis, kas ir pārcēlies un uzturas citā dalībvalstī, pēc tam papildus savai izcelsmes pilsonībai iegūst šīs pēdējās minētās dalībvalsts pilsonību, nevar nozīmēt, ka viņam tiktu liegtas tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, piemērojot LESD 45. panta 2. punktu, kā tas ir konkretizēts Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā, un ka ar sociālo priekšrocību piešķiršanu saistītie nosacījumi nedrīkst būt stingrāki par tiem, kas ir paredzēti šajā pēdējā minētajā tiesību normā.
- 51 Uz uzdotajiem jautājumiem – kuri šajā kontekstā ir jāsaprot kā tādi, kas attiecas uz LESD 45. panta, kāds tas ir konkretizēts atvasinātajos tiesību aktos, interpretāciju – ir jāatbild, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus.

- 52 Šajā ziņā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka netiek apstrīdēts, ka GV bija darba ņēmējas – Savienības pilsoņes, proti, AC, apgādībā esoša tiešā augšupējā radiniece gan brīdī, kad viņa pievienojās šai darba ņēmējai šajā dalībvalstī, gan brīdī, kad viņa lūdza piešķirt invaliditātes pabalstu. Tomēr nodarbinātības un sociālās aizsardzības ministrs būtībā uzskata, ka šī pabalsta izmaksa GV nozīmētu, ka viņa vairs nebūtu savas meitas, bet gan Īrijas sociālās palīdzības sistēmas apgādībā. Tādējādi, tā kā GV vairs neatbilstu Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā paredzētajam nosacījumam, viņa zaudētu savas atvasinātās uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar 2015. gada noteikumu 11. panta 1. punktu, kurā tieša augšupējā radnieka atvasināto uzturēšanās tiesību saglabāšana ir pakārtota tostarp nosacījumam, ka šis tiešais augšupējais radnieks nekļūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.
- 53 Šajā kontekstā ar prejudiciālajiem jautājumiem, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 45. pants, kā tas konkretizēts Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā, lasot to kopsakarā ar Direktīvu 2004/38, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, ar kuru šis dalībvalsts iestādēm ir atļauts atteikt sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu darba ņēmēja – Savienības pilsoņa tiešajam augšupējam radniekam, kurš šī pabalsta pieteikuma iesniegšanas brīdī ir šī darba ņēmēja apgādībā, vai pat viņam atņemt tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus, pamatojoties uz to, ka minētā pabalsta piešķiršanas sekas būtu tādas, ka šis ģimenes loceklis vairs nebūtu darba ņēmēja – Savienības pilsoņa apgādībā un tādējādi kļūtu par pārmērīgu slogu minētās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.
- 54 Pirmkārt, saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta d) apakšpunkta formulējumu – kas, kā izriet no šī sprieduma 48. punktā minētās judikatūras, ir piemērojams pēc analogijas – “ģimenes locek[lim], kas pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar Savienības pilsoni, kurš atbilst” šī 7. panta “a), b) vai c) punktā minētajiem nosacījumiem”, ir tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus.
- 55 Pēc analogijas piemērojamajā Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta d) apakšpunktā izmantotais jēdziens “ģimenes loceklis” ir definēts šīs direktīvas 2. panta 2. punktā un tostarp d) apakšpunktā apzīmē “apgādībā esošus tiešos augšupējos radniekus”.
- 56 Tātad no Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta un 7. panta 1. punkta a) un d) apakšpunkta, lasot tos kopsakarā, izriet, ka darba ņēmēja – Savienības pilsoņa tiešajiem augšupējiem radniekiem ir atvasinātas tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus, ja viņi ir šī darba ņēmēja “apgādībā”.
- 57 Attiecībā uz šo nosacījumu Tiesa ir precizējusi, ka atkarības situācijai ir jāpastāv attiecīgā ģimenes locekļa izcelsmes valstī brīdī, kad viņš lūdz atļaut pievienoties tam Savienības pilsonim, kura apgādībā viņš ir (spriedums, 2014. gada 16. janvāris, *Reyes*, C-423/12, EU:C:2014:16, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 58 Tomēr – kā ģenerālvokāte būtībā ir norādījusi secinājumā 44. punktā – lietā, no kuras izriet šī sprieduma iepriekšējā punktā minētā judikatūra, Tiesa tika aicināta lemt par nosacījumiem, kuriem ir jābūt izpildītiem brīdī, kad ieinteresētā persona lūdz piešķirt atvasinātās uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī, nevis par nosacījumiem, kuriem šai ieinteresētajai personai ir jāatbilst, lai saglabātu šīs tiesības.

- 59 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Direktīvas 2004/38 14. panta “Uzturēšanās tiesību saglabāšana” 2. punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem tostarp tās 7. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tikmēr, kamēr viņi atbilst šajā 7. pantā paredzētajiem nosacījumiem.
- 60 Tādējādi no Direktīvas 2004/38 14. panta 2. punkta, to skatot kopsakarā ar tās 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu un 7. panta 1. punkta a) un d) apakšpunktu, izriet, ka darba ņēmēja – Savienības pilsoņa tiešajam augšupējam radniekam ir atvasinātas uzturēšanās tiesības, kamēr viņš paliek šī darba ņēmēja apgādībā, un tā tas ir līdz brīdim, kad šis augšupējais radnieks, kurš likumīgi un nepārtraukti ir uzturējies uzņēmējas dalībvalsts teritorijā piecus gadus, var pieprasīt pastāvīgas uzturēšanās tiesības saskaņā ar Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktu.
- 61 Šāda interpretācija atbilst Tiesas judikatūrai, saskaņā ar kuru jēdziens “saņēmējs” Direktīvas 2004/38 3. panta 1. punkta izpratnē nozīmē, ka saņēmēja statuss, pat ja tas pagātnē ir iegūts, vēlāk var tikt zaudēts, ja vairs nav izpildīti nosacījumi, it īpaši šīs direktīvas 2. panta 2. punktā minētie, uz kuriem ir atsauce šajā 3. panta 1. punktā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 10. septembris, *Chenchooliah*, C-94/18, EU:C:2019:693, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 62 Šajā gadījumā netiek apstrīdēts, ka GV bija savas meitas, proti, AC, apgādībā gan brīdī, kad viņa tai pievienojās, gan brīdī, kad viņa lūdza piešķirt invaliditātes pabalstu. Tādējādi šī pieteikuma iesniegšanas brīdī GV atbilda nosacījumam, lai kā “ģimenes loceklis” varētu izmantot atvasinātās uzturēšanās tiesības saskaņā ar Direktīvu 2004/38.
- 63 Otrkārt, kā izriet no šā sprieduma 49. un 50. punkta, darba ņēmējam – Savienības pilsonim ir – tostarp tādā situācijā kā AC gadījumā, kura savas uzturēšanās uzņēmējā dalībvalstī laikā papildus savai izcelsmes pilsonībai ir ieguvusi arī šīs dalībvalsts pilsonību – tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi saskaņā ar LESD 45. panta 2. punktu, kā tas konkretizēts Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā.
- 64 Attiecībā uz jēdzienu “sociālās priekšrocības” šī 7. panta 2. punkta nozīmē Tiesa ir precizējusi, ka tas ietver visas priekšrocības, kuras neatkarīgi no tā, vai tās ir saistītas darba līgumu, vispārīgi ir atzītas valsts darba ņēmējiem galvenokārt viņu darba ņēmēju statusa dēļ vai vienkārši tādēļ, ka viņu dzīvesvieta ir valsts teritorijā, un kuru attiecināšana uz darba ņēmējiem, kas ir citu dalībvalstu pilsoņi, tādēļ varētu sekmēt šādu darba ņēmēju mobilitāti Savienībā un līdz ar to viņu integrāciju uzņēmējā dalībvalstī (spriedums, 2020. gada 6. oktobris, *Jobcenter Krefeld*, C-181/19, EU:C:2020:794, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 65 Šis jēdziens var ietvert sociālās palīdzības pabalstus, kas vienlaikus ietilpst Regulas Nr. 883/2004 īpašajā piemērošanas jomā, kā, piemēram, invaliditātes pabalstu, kā to precīzē iesniedzējtiesa (pēc analogijas skat. spriedumu, 1993. gada 27. maijs, *Schmid*, C-310/91, EU:C:1993:221, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 66 Turklāt ir jānorāda, ka tāds sociālās palīdzības pabalsts kā invaliditātes pabalsts, ko piešķir [darba ņēmēja] tiešajam augšupējam radniekam, attiecībā uz migrējošo darba ņēmēju ir “sociāla priekšrocība” Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkta izpratnē, ja šis tiešais augšupējais radnieks ir šī darba ņēmēja apgādībā Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta izpratnē (pēc analogijas skat. spriedumu, 1987. gada 18. jūnijs, *Lebon*, 316/85, EU:C:1987:302, 12. un 13. punkts). Turklāt šis apgādībā esošais tiešais augšupējais radnieks kā netiešais labuma guvējs no minētajam darba ņēmējam piešķirtās vienlīdzīgas attieksmes var atsaukties uz šo 7. panta 2. punktu, lai saņemtu šo pabalstu, ja saskaņā ar valsts tiesību aktiem tas šādiem augšupējiem

radiniekiem tiek piešķirts tieši (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1992. gada 26. februāris, *Bernini*, C-3/90, EU:C:1992:89, 26. punkts, kā arī 2016. gada 14. decembris, *Bragança Linares Verruga* u.c., C-238/15, EU:C:2016:949, 40. punkts).

- 67 Kā ģenerālvokāte ir norādījusi secinājumā 106. punktā, ja tiešajam augšupējam radniekam nevarētu – lai gan viņš ir darba ņēmēja, kurš ir izmantojis savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, apgādībā – piešķirt sociālās palīdzības pabalstu, kas migrējošajam darba ņēmējam ir “sociālā priekšrocība”, kuru var pieprasīt darba ņēmēju – uzņēmējas dalībvalsts pilsoņu tiešie augšupējie radnieki, netiktu ievērota vienlīdzīga attieksme pret šo migrējošo darba ņēmēju.
- 68 Tādējādi šis 7. panta 2. punkts aizsargā pret diskrimināciju, ar kādu uzņēmējā dalībvalstī varētu saskarties migrējošs darba ņēmējs un viņa ģimenes locekļi, tostarp Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā minētie.
- 69 No tā izriet, ka “apgādībā” esoša augšupējā radnieka statusu Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta nozīmē nevar ietekmēt sociālās palīdzības pabalsta piešķiršana uzņēmējā dalībvalstī. Nolemt citādi nozīmētu atzīt, ka šāda pabalsta piešķiršanas rezultātā attiecīgā persona varētu zaudēt savu apgādībā esoša ģimenes locekļa statusu un līdz ar to tā varētu būt pamats šī pabalsta atņemšanai vai pat viņas uzturēšanās tiesību zaudēšanai. Šāds risinājums praktiski liegtu šim apgādājamajam ģimenes loceklim pieprasīt šo pabalstu un tādējādi apdraudētu vienlīdzīgu attieksmi, kas ir atzīta migrējošajam darba ņēmējam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1987. gada 18. jūnijs, *Lebon*, 316/85, EU:C:1987:302, 20. punkts).
- 70 Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punkts, skatīts kopsakarā ar Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu, 7. panta 1. punkta a) un d) apakšpunktu un 14. panta 2. punktu, tādējādi sekmē šīs regulas mērķa sasniegšanu, proti, veicināt darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, ciktāl tas ļauj radīt optimālus apstākļus to Savienības pilsoņu ģimenes locekļu integrācijai, kuri ir izmantojuši šo brīvību un ir veikuši profesionālo darbību uzņēmējā dalībvalstī (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, *Jobcenter Krefeld*, C-181/19, EU:C:2020:794, 51. punkts).
- 71 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka ar nodokļiem, kurus migrējošs darba ņēmējs maksā uzņēmējai dalībvalstij saistībā ar tajā veikto algoto darbu, šis darba ņēmējs piedalās šīs dalībvalsts sociālās politikas finansēšanā un līdz ar to viņam no tās ir jāgūst labums ar tādiem pašiem nosacījumiem kā attiecīgās valsts darba ņēmējiem. Līdz ar to mērķis izvairīties no pārmērīga finansiāla sloga uzņēmējai dalībvalstij nevar attaisnot nevienlīdzīgu attieksmi pret migrējošiem darba ņēmējiem salīdzinājumā ar valsts darba ņēmējiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 14. jūnijs, *Komisija/Nīderlande*, C-542/09, EU:C:2012:346, 66. un 69. punkts).
- 72 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka LESD 45. pants, kā tas ir konkretizēts Regulas Nr. 492/2011 7. panta 2. punktā, lasot to kopsakarā ar Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu, 7. panta 1. punkta a) un d) apakšpunktu, kā arī 14. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, ar kuru šīs dalībvalsts iestādēm ir atļauts atteikt sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu darba ņēmēja – Savienības pilsoņa tiešajam augšupējam radniekam, kurš šī pabalsta pieteikuma iesniegšanas brīdī ir šī darba ņēmēja apgādībā, vai pat viņam atņemt tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus, pamatojoties uz to, ka minētā pabalsta piešķiršanas sekas būtu tādas, ka šis ģimenes loceklis vairs nebūtu darba ņēmēja – Savienības pilsoņa apgādībā un tādējādi kļūtu par pārmērīgu slogu minētās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 73 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

LESD 45. pants, kā tas ir konkretizēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 492/2011 (2011. gada 5. aprīlis) par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā 7. panta 2. punktā, to skatot kopsakarā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu, 7. panta 1. punkta a) un d) apakšpunktu, kā arī 14. panta 2. punktu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, ar kuru šis dalībvalsts iestādēm ir atļauts atteikt sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu darba ņēmēja – Eiropas Savienības pilsoņa tiešajam augšupējam radniekam, kurš šī pabalsta pieteikuma iesniegšanas brīdī ir šī darba ņēmēja apgādībā, vai pat viņam atņemt tiesības uzturēties ilgāk nekā trīs mēnešus, pamatojoties uz to, ka minētā pabalsta piešķiršanas sekas būtu tādas, ka šis ģimenes loceklis vairs nebūtu darba ņēmēja – Savienības pilsoņa apgādībā un tādējādi kļūtu par pārmērīgu slogu minētās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.

[Paraksti]